

Veselības inspekcija

Dzeramā ūdens kvalitāte un tā iespējamais piesārņojums plūdu rezultātā

Vides veselības nodaļas analītiķes
Gunda Kalniņa, Jolanta Vrubļevska-Ludiņa

2026.g. marts

Veselības inspekcija

Plūdu radītais piesārņojums

akās var ieplūst virszemes ūdeņi

vietējās kanalizācijas sistēmas var applūst

pagrabi var piepildīties ar netīru ūdeni

Veselības inspekcija

Piesārņots ūdens

Fekālais piesārņojums – kanalizācijas ūdeņi, notekūdeņu izplūdes, kūtsmēsli

Ķīmiskās vielas – degviela, rūpniecības ķimikālijas, augu aizsardzības līdzekļi

Virszemes piesārņojums – dūņas, atkritumi, organiskas vielas

Pieaug risks saslimt ar zarnu infekcijām – caurejas slimības, aknu slimības, leptospiroze, jersinioze, ādas un acu iekaisumi u.c.

Akas ūdens var kļūt nepiemērots lietošanai uzturā.

Centralizētas ūdensapgādes sistēmas labāk aizsargātas no piesārņojuma iekļūšanas.

Veselības inspekcija

Kā iedzīvotājiem sagatavoties?

Ir droši dzert krāna ūdeni no centralizētas ūdensapgādes sistēmas.

Ja īpašumā ir **aka** vai cita individuāla ūdens ņemšanas vieta, nepieciešams **sagādāt dzeramā ūdens krājumus**.

Pirms plūdiem jāveic pasākumi, kas mazina iespējamo vides piesārņojumu:

- izsūknēt notekūdeņu bedres;
- nodrošināt, lai drošās vietās atrastos dažādas ķīmiskas vielas;
- iztīrīt pagrabus no grauzēju ekskrementiem.

Veselības inspekcija

Kā pašvaldība var palīdzēt?

- Informēt iedzīvotājus par to, kā sagatavoties plūdiem.
- Apzināt resursus, kā var nodrošināt dzeramā ūdens piegādi:
 - ūdens ņemšanas vietas no centralizētas ūdensapgādes sistēmas,
 - brīvkrāni,
 - cisternu vai konteineru esamība, to tehniskais un higiēniskais stāvoklis.

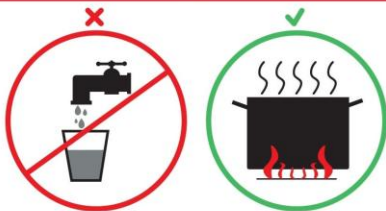
Veselības inspekcija

Rīcība plūdu brīdī

- pārtraukt dzeramā ūdens ņemšanu no applūdušiem objektiem
- informēt iedzīvotājus – ūdens lietošanas aizliegums, brīdinājums vārīt ūdeni
- organizēt droša ūdens nodrošināšanu, ja nepieciešams

**BOIL WATER
ADVISORY**

IN EFFECT

Veselības inspekcija

Plūdu laikā

Neapstrādātu ūdeni no **akas** vai citas individuālas ūdens ņemšanas vietas:

- nedzert,
- nelietot pārtikas sagatavošanā,
- nelietot trauku mazgāšanai,
- nemazgāties šādā ūdenī,
- nelietot mutes dobuma higiēnai.

Veselības inspekcija

Alternatīvas dzeramā ūdens nodrošināšanai

- **drošs** dzeramais ūdens no centralizētās ūdensapgādes sistēmas
ūdens ņemšanas vietas vai brīvkrāniem
- **droša ūdens piegāde** autocisternās un konteineros
 - pēc piegādātā ūdens sadales **pirms lietošanas ūdeni vārīt!**
- fasēts dzeramais ūdens

Veselības inspekcija

Dzeramā ūdens nepieciešamais daudzums

Minimālais ūdens daudzums dienā krīzes situācijā

Vajadzības	Daudzums (litri vienai personai dienā)	Pielāgojiet apstākļiem, ņemot vērā
Izdzīvošana – ūdens uzņemšana (dzeršanai un pārtikai)	2,5 – 3	Klimats un individuālā fizioloģija
Higiēnas prakse	2 – 6	Sociālās un kultūras normas
Vienkāršu ēdienu gatavošana	3 – 6	Pārtikas veids, sociālās un kultūras normas
Kopā pamatvajadzībām nepieciešamais ūdens daudzums	7,5 – 15	

Veselības inspekcija

Dzeramā ūdens rezerves

- ūdens rezerves vismaz 3 dienām
- uzglabāt paaugstinātā vietā, prom no plūdu līmeņa
- vēsā, tumšā vietā, ar vāku, cieši aizvērti
- piemērota tilpuma un ērti lietojami trauki
- pudeles, kannas, spaiņi – pirms uzpildīšanas – tīri, dezinficēti trauki

Veselības inspekcija

Dzeramā ūdens apstrāde (I)

Vārīšana:

- vārīt/burbuļot vismaz **1 min**
- pirms lietošanas atdzesēt
- uzglabāt traukos ar vāku
- izlietot 24 h laikā
- **efektīvi nogalina baktērijas, vīrusus, parazītus**

Veselības inspekcija

Dzeramā ūdens apstrāde (II)

Kīmiskā dezinfekcija:

- vispirms filtrēt vai nostādināt ūdeni
- **!** ievērot ražotāja noteikto instrukciju
- **efektīvi nogalina vairumu baktērijas, vīrusus** (atkarībā no iedarbības laika)
- nātrijs vai kalcija hipohlorīds, nātrijs dihlorizociānurs, joda tinktūra, joda 10 % šķīdums, joda tabletes u.c.

Veselības inspekcija

Dzeramā ūdens apstrāde (III)

Biocīdi dzeramā ūdens dezinfekcijai – 5. grupa

Meklēt

LIETOTNE METEO.LV PAR CENTRU VISI PAKALPOJUMI

Proгноzes un brīdinājumi

Novērojumi

Vide

Ūdens

Gaiss

Atkritumi un radiācijas objekti

Ķīmiskās vielas un maisījumi

REACH

Biocīdi

Biocīdi ir nepieciešami, lai kontrolētu cilvēku vai dzīvnieku veselībai kaitīgus organismus un organismus, kas bojā dabīgus vai rūpnieciski ražotus materiālus. Ir noteikti 22 biocīdu produkta veidi. Tomēr biocīdi tiem raksturīgo īpašību un lietošanas paņēmieni dēļ var radīt risku cilvēkiem, dzīvniekiem un videi.

[Piešķirtie biocīdu inventarizācijas numuri](#)

[maijs\) par biocīdu piedāvāšanu tirgū un lietošanu](#)

ka, ka "biocīds" ir:

as vai vairākām aktīvajām vielām, satur vai rada vienu vai

Search

Biocidu_inventarizācijas_numuri_08.01.26 (4)

File Home Insert Draw Page Layout Formulas Data Review View Developer Help

AutoSave Off Save Undo Redo

A3 2XL Netherlands B.V.

	A	B	E	F	G	H	I
	Uzņēmuma nosaukums	Biocīda nosaukums	CAS Nr.	EINECS Nr.	Grupas, kur izmanto biocīdu vai aktīvo vielu	Grupas pielietojums	Inventarizācijas numurs
2							
62	ALTAIR, SIA	Oasis	2893-78-9	220-767-7	4, 5	Pārtikas un dzīvnieku barības jomā izmantotajiem biocīdi. Dzeramā ūdens dezinfekcijas līdzekļi	18052005/4271
63	ALTAIR, SIA	Oasis 1000	2893-78-9	220-767-7	4, 5	Pārtikas un dzīvnieku barības jomā izmantotajiem biocīdi. Dzeramā ūdens dezinfekcijas līdzekļi	18052005/4271
64	ALTAIR, SIA	Oasis 3000	2893-78-9	220-767-7	4, 5	Pārtikas un dzīvnieku barības jomā izmantotajiem biocīdi. Dzeramā ūdens dezinfekcijas līdzekļi	18052005/4271

Veselības inspekcija

Pēc plūdiem

- Aku, pagrabu un citu piesārņotu vietu izsmelšana, attīrīšana un dezinfekcija;
- Dezinfekcijas pakalpojumu sniedzēju reģistrs Veselības inspekcijas tīmekļa vietnes sadaļā [Reģistri un datubāzes](#).
- Pirms atsākt lietot ūdeni uzturā, ieteicams veikt dz. ū. kvalitātes laboratorisko pārbaudi (parauga ņemšanas metodiku sniedz laboratorija):
 - zarnu enterokoki
 - koliformu baktērijas
 - *Escherichia coli*
 - garša, krāsa, smarža un duļķainība
 - ūdeņraža jonu koncentrācija (pH)
 - elektrovadītspēja
 - oksidējamība
 - amonijs
- Neļaut bērniem spēlēties applūdušajās teritorijās.
- Mājdzīvnieku ķepu un kažoka aprūpe, lai nepārnestu iespējamo piesārņojumu.

Veselības inspekcija

Leptospirozes profilakse (I)

- Leptospirozes izraisītājs ir baktērijas leptospiras.
- Ārējā vidē var saglabāties nedēļām vai mēnešiem, īpaši mitrā un vēsā vidē.
- Inficētie dzīvnieki (peļveidīgie grauzēji, retāk suņi un kaķi) izdala leptospiras ar urīnu.
- Inficēšanās notiek saskarē ar inficētu mitru augsni un priekšmetiem, un tīrot vai uzturot vietas, kur uzturas grauzēji.

Apmeklējot pagrabu vai dārzu novietni, ievērot personīgās higiēnas pasākumus:

- vēlams lietot cimdus,
- mazgāt rokas pēc pagraba apmeklējuma,
- mazgāt dārzeņus un/vai termiski tos apstrādāt pirms lietošanas uzturā.

Veselības inspekcija

Leptospirozes profilakse (II)

- lietot cimdus, zābakus un aizsargapģērbu, veicot darbus vidē
- aiztaisīt caurumus un spraugas, caur kurām grauzēji var iekļūt ēkās vai telpās
- **rūpīgi mazgāt rokas ar ziepēm un ūdeni**
- novērst grauzēju piekļuvi pārtikai un dzīvnieku barībai
- atkritumu konteinerus turēt aizvērtus un regulāri iztukšot tos
- **nelietot uzturā termiski neapstrādātu pārtiku, ja ir aizdomas, ka tā ir grauzēju piesārņota**

[Kā noteikt pelveidīgo grauzēju klātbūtni, un novērst to izplatību un mazināt grauzēju pārnēsātu infekciju izplatīšanās risku.](#)

Slimību kontroles un profilakses centrs

[Public health advice in the aftermath of flooding: how to protect your health and keep safe.](#) 2023. World Health Organization

Veselības inspekcija

Vides kvalitātes ilgtermiņa pasākumi pašvaldībām

- Uzraudzīt vietējās kanalizācijas sistēmas
- Apzināt pamestus un neapsaimniekotus urbumus un akas
- Ierobežot iespējas patvaļīgi ierīkot jaunas ūdens ieguves vietas
- Aicināt iedzīvotājus pieslēgties centralizētai ūdensapgādei un kanalizācijai

Veselības inspekcija

Paldies par uzmanību!

Vides veselības nodaļa
pasts@vi.gov.lv

